

AZ ÁLTALÁNOS MŰVELÉS RENDSZERE, CÉLJAI

A NAT-HOZ VEZETŐ ÚT ÉS A NAT

AZ ÁLTALÁNOS MŰVELÉS ÉS A SZAKMAI KÉPZÉS KAPCSOLATA

Az általános művelés célja

Az általános képzés feladata:

- általános műveltség megszerzése,
- a társadalomba való beilleszkedés elősegítése,
- a szakmai képzés előkészítése.

Az általános művelés rendszere

A politikai rendszerváltással előtérbe került az iskolastruktúra megújításának kérdése. Három fő megoldás került előtérbe.

1. A jelenlegi alapfokú struktúra (nyolcosztályos általános iskola) átfogó belső reformja és a középiskola egységesítése. Ez utóbbin az általános képzés pozícióinak megerősítése és kiterjesztése (10 évfolyamra), valamint a szakképzésben a szakközépiskola és szakmunkásképzés tartalmi reformja értendő.
2. Hatosztályos alapiskola, ennek folytatásaként 3+3 vagy 4+2 belső rendszerben sokféle tartalmú és irányú középiskola.
3. Négyosztályos elemi iskola és nyolcosztályos gimnázium.

A NAT-hoz vezető út és a NAT

A NAT-hoz vezető úton fontos mérföldkő volt a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségi Közoktatási Bizottság 1973-ban végzett munkája, amelyben 7 műveltségi területet ajánlottak. A kognitív nevelés mellett fontosnak tartották a szomatikus nevelést is.

A rendszerváltás után a NAT-nak több változatát dolgozták ki. Szakmai és politikai viták közepette a végső formát 1995-ben fogadta el a kormány. Nem tantárgyakban gondolkodtak, hanem azt vették alapul, hogy adott életkorú tanulóknak milyen tudással kell rendelkezni, ehhez műveltségi területeket határoztak meg. Ezek magukban foglalják a szomatikus és technikai nevelést is.

A NAT 10 műveltségi területet határoz meg:

1. **Anyanyelv és irodalom:** magyar nyelv és irodalom; kisebbségi nyelv és irodalom,
2. **Élő idegen nyelv**
3. **Matematika**
4. **Ember és társadalom:** társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek, emberismeret, történelem
5. **Ember és természet:** természetismeret, fizika, kémia, biológia és egészségügy
6. **Földünk és környezetünk**
7. **Művészetek:** ének-zene, tánc, dráma, vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret
8. **Informatika:** számítástechnika, könyvtárhasználat
9. **Életvitel és gyakorlati ismeretek:** technika, háztartástan és gazdálkodás, pályaorientáció
10. **Testnevelés és sport**

A NAT elsődleges funkciója, hogy meghatározza a minden tanulóra érvényes kötelező alpműveltséget, s ezáltal biztosítsa a 6-16 életévig tartó kötelező oktatás viszonylagos egységét.

A NAT jellemzői:

- 10 évi iskolázás egységes alpműveltsége,
- műveltségi területek,
- kimenet felőli megközelítés (követelmények),
- eredmény-megállapítás (vizsgakoncepció),
- központi alaptanterv – helyi konkrét tantervek, (kötelezőség és helyi szabadság)
60-70% törzsanyag és 30-40% iskolák által választott tananyag,
- átjárhatóság biztosítása.

Most folyik a NAT módosítása, amelyben konkretizálni kívánják a tananyagot. Az egységes követelményrendszeren belül tantárgyakba szervezve határozzák meg a kerettantervet.

Az általános művelés és a szakképzés kapcsolata

A szakmai képzés megkezdése előtt a tanulóknak alpműveltséget kell szerezniük, amely a szakképzés alapját képezi. Ez jelenti az alpműveltségi vizsgát. A NAT befolyásolja a szakmai képzést. A 9-10. osztályokban szakmai orientációs képzést, a 11-12. osztályokban szakmai alapozó képzést lehet végezni. Ezután következhet a konkrét szakmai képzés az OKJ-ban meghatározott ideig és módon.

A MAGYARORSZÁGI SZAKKÉPZÉS RENDSZERE. ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉPZÉS. SZAKMAI SZINT, KÉPZÉSI SZINT. AZ OKJ.

A magyarországi szakképzés rendszere.

A magyar szakképzési rendszert többször módosított törvények, rendeletek határozzák meg. Ilyenek az:

- 1993 évi LXXIX-es közoktatási törvény,
- 1993 évi LXXVI-os szakképzési törvény,
- OKJ (Országos Képzési Jegyzék),
- NVQ (Nemzeti Szakképzési Minősítő),

Az iskola típusa szerint a képzés történhet:

- szakközépiskolában,
- szakiskolában,
- speciális szakiskolában.

A szakközépiskola csak érettségit ad. Ezt megelőzően a 9-10. évfolyamon orientációs képzés, a 11-12. évfolyamon szakmai alapozó képzés történhet. Érettségi után következhet az OKJ szerinti konkrét szakmai képzés.

Mindig lesznek azért olyan tanulók, akik nem képesek az érettségi vizsgáig eljutni. Számukra a különböző szakiskolák nyújtanak szakképzési lehetőséget. A 10. év végén letett kötelező alapképzési vizsga után, az OKJ szerinti szakmákat tanulhatják.

Középiskolai végzettség után van lehetőség az ún. posztsekunderi képzésben is részt venni, amely olyan felsőfokú szakképzés, amelyet általában főiskolák, egyetemek végeznek, viszont nem ad diplomát a képzés végén.

Elméleti és gyakorlati képzés

Szakmától függetlenül el kell sajátítani a tanulóknak egyes alapképzettségi kompetenciákat, amelyek a szakképzés minőségét is meghatározzák. Ilyenek pl. az:

- önálló tanulásra való képesség,
- team munka ,
- kommunikációs képesség,
- számítógépes-informatikai ismeretek,

4.

- személyiség-, és önismeret-fejlesztés,
- felelősség,
- terhelhetőség.

A szakmai képzés két fontos területe a szakmai elméleti képzés, és a szakmai gyakorlati képzés.

A szakmai elméleti képzés biztosítja a megfelelő szakmai ismereteket. Ezt segíti elő az előző évfolyamokon alkalmazott orientációs és szakmai alapozó képzés.

A gyakorlati képzés a szakma gyakorlati fogásainak, az adott szakterületen szükséges jártasságok, készségek, képességek kialakításának fontos eszköze.

A gyakorlati képzés történhet:

- iskolai tanműhelyben,
- az iskola szervezésében kívülálló cégeknél,
- gazdálkodó szervezetek szervezésében.

A felügyeleti jogot az egyes kamarák látják el.

A duális képzés során az elméleti képzés az iskolában történik, a gyakorlati képzés pedig üzemekben. Ennek a német típusú modellnek az a hátránya, hogy az üzemek nem minden esetben tudják az aktuális tananyagot gyakoroltatni, ezért a hiányosság pótlása érdekében más üzemekbe is el kell küldeni a tanulót.

Szakmai szint

Egy teljes értékű szakember szakmai tudásszintje. (ismeret, jártasság, készség).

Képzési szint

Amit egy iskola az adott szakmában az ismeretek, jártasságok, készségek tekintetében nyújtani tud.

Ezt nagymértékben befolyásolják az adott iskolában alkalmazott tantervek, pedagógiai módszerek, felszerelés, technológia stb.

Az OKJ (Országos Képzési Jegyzék)

1993-ban megjelent az OKJ, amely az államilag elismert szakképesítések jegyzéke. Az OKJ egységesítette a magyar szakképzési struktúrát. Kb. 900 szakmát tartalmaz. Minden szakmához sok információt rendel. Az OKJ olyan rugalmas rendszer, amely a napi igényeknek megfelelően, folyamatosan korszerűsíthető.

Az OKJ a következő legfontosabb adatokat tartalmazza:

- **Kódszám,**
- **Képzési terület,**
- **FEOR szám: (Foglalkozások egységes Osztályozási rendszere)**
Ezen osztályozási rendszer alapja, hogy elkülöníti a fizikai és szellemi munkaköröket. A foglalkozás megnevezés alatt, a ténylegesen gyakorolt tevékenység tartalmából indul ki, emellett lényeges csoportképző ismérvként kezeli az adott foglalkozás gyakorlásához szükséges szakértelem, tudás, ismeret szintjét.
- **Szakma megnevezése,**
- **Képzési idő,**
- **Elmélet és gyakorlat aránya,**
- **Belépés feltétele a szakmai képzésbe,**
- **Felelős minisztérium**
- **Egyéb feltételek:** (pl. pályaalkalmassági-, orvosi- stb. vizsgálatok)

Fontos adat az egységes oktatási osztályozási rendszerbe történő besorolás, amely a szakmákat 2, 3, 5, 7 kódszámú csoportokba osztja.

Magyar jellegzetesség ezen kívül a további alpontok meghatározása.

Pl.:

5. Középiskolai végzettséghez kötött szakképesítések.

5.4. Középiskolai végzettséghez, vagy középiskolai végzettséghez és meghatározott szakmai előképzettséghez kötött (a felsőoktatás körén kívül eső) felsőfokú szakképesítések. (technikusi képzés)

5.5 Középiskolai végzettséghez kötött akkreditált felsőfokú szakképesítések. (posztszekunderi képzés)